

Utbildningsdepartementet
Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten
Eva Lenberg

Vår referens/dnr:
74/2020

Er referens/dnr:
U2020/00129/GV

2020-06-16

Remissvar

Validering för kompetensförsörjning och livslångt lärande

Validering är ett viktigt verktyg för att förbättra kompetensförsörjningen i Sverige. Att arbetsgivare har tillgång till rätt kompetens vid rätt tillfälle är avgörande för att svenska företag fortsatt ska kunna vara konkurrenskraftiga och för att vi ska kunna säkra svenskt välstånd. Valideringen har också stor potential i att förbättra matchningen av individer mot efterfrågan på arbetsmarknaden.

Svenskt Näringslivs övergripande synpunkter på validering;

- Sverige behöver ett samordnat utvecklingsarbete inom valideringsområdet på både nationell och regional nivå.
- Regional samverkan och finansiering behövs för stärkt flexibilitet och tillgänglighet för validering och kompletterande utbildningsinsatser.
- En kompletterande struktur för validering behöver etableras för att tillgängliggöra validering mot kurser utanför den egna hemkommunen.
- Kompetens kring validering behöver stärkas för ökad likvärdighet och kvalitet.
- Inledande kartläggning för effektivare utbildning och stärkt kompetensförsörjning.
- Validering som genomförs måste ha ett tydligt syfte och mål.
- Branscher och arbetslivets involvering är en förutsättning för effektiv och kvalitativ validering.

Svenskt Näringsliv välkomnar många av Valideringsdelegationens slutsatser och vill särskilt lyfta följande:

- Det är bra med en ny definition av validering och att den fortsatt ska finnas i skollagen samt att begreppet validering även ska föras in i högskolan och yrkeshögskolan.
- Vi ser positivt på en övergripande nationell strategi för kompetensförsörjning och livslångt lärande bör tas fram.
- Vi delar bedömningen att det övergripande ansvaret för kompetensförsörjning, livslångt lärande och validering i regeringskansliet bör tydliggöras men är tveksamma till att inrätta ett valideringsråd.

- Vi tillstyrker förslaget om att Tillväxtverket ska ges tydligare instruktioner kring kompetensförsörjning och att det är en grunduppgift i det regionala utvecklingsansvaret.
- Vi är positiva till förslaget om att huvudmannen ska ha en skyldighet att erbjuda inledande kartläggning av kunskaper och kompetens, dock bör denna skyldighet endast gälla i de fall den inledande kartläggningen visar att validering bedöms vara relevant.

Validering är ett viktigt verktyg som ger individen möjlighet att kunna synliggöra sin kompetens och därmed skaffa sig en stark ställning på arbetsmarknaden. Validering är också ett viktigt verktyg för samhället. Det kan bidra till att förkorta utbildningstider, korta vägen till arbete och på så sätt sänka kostnader och bidra till att befintliga medel räcker till mer.

Men samtidigt som validering är ett viktigt verktyg ur flera perspektiv är det viktigt att komma ihåg att det inte är en universallösning för alla tänkbara problem. Det är därför angeläget att tydligare definiera vad validering är och när det ska användas. Svenskt Näringsliv välkomnar därför Valideringsdelegationens arbete och att det tas ett helhetsgrepp kring valideringsfrågan i syfte att validering ska kunna spela en än viktigare roll i framtiden.

Validering genomförs av en mängd olika utförare inom respektive utbildningsform och i arbetslivet. Det är viktigt att det framtida systemet tillåter en stor flexibilitet, att det är effektivt och att det har stort resultatfokus.

Arbetslivets involvering är en förutsättning för att valideringen ska fungera. Det behöver finnas en nära och förtroendefull dialog mellan branscher och det offentliga utbildningssystemet. I de fall det finns en branschmodell för validering så ska den användas. Det behöver säkerställas att valideringssystemet är funktionellt för både små och stora företag.

Kapitel 6. Generell reglering av validering – definition och koppling till SeQF

6.5.1 En ny definition av validering

Förslag: Validering ska definieras som en strukturerad process som innehåller fördjupad kartläggning, bedömning och ett erkännande av kunnsande som en person besitter oberoende av hur det förvärvats.

Svenskt Näringsliv tillstyrker Valideringsdelegationens förslag till en ny definition av validering.

6.5.2 Definitionen ska finnas kvar i skollagen

Förslag: Definitionen av validering ska även fortsättningsvis finnas kvar i skollagen. 20 kap. 42 § och 21 kap. 21 § skollagen ska därför ändras så att de anger att validering ska definieras som en strukturerad process som innehåller fördjupad kartläggning, bedömning och ett erkännande av kunnsande som en person besitter oberoende av hur det förvärvats.

Ansaret för validering är i hög grad decentraliserat och validering utförs av många olika aktörer. Begreppet definieras också på olika sätt beroende på var och av vem valideringen genomförs. Vi anser i likhet med Valideringsdelegationen att en gemensam, övergripande definition av begreppet validering är en viktig institutionell förutsättning för att etablera ett sammanhållet system för validering.

Svenskt Näringsliv tillstyrker också att definitionen av validering ska finnas kvar i skollagen.

6.5.3 En ny förordning med generella bestämmelser om validering

Förslag: En förordning med generella bestämmelser om validering ska införas, den så kallade valideringsförordningen. Förordningen ska reglera validering av en persons förvärvade kunnsande för att erhålla kvalifikationer eller delar av sådana kvalifikationer som omfattas av förordning (2015:545) om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande (SeQF) samt för behörighet till utbildning som kan leda till sådana kvalifikationer, om inte annat föreskrivs i annan författning.

Svenskt Näringsliv delar Valideringsdelegationens bedömning att en förordning med generella bestämmelser om validering innebär att begreppet validering används på ett enhetligt sätt i olika sammanhang. Svenskt Näringsliv tillstyrker därför att det i valideringsförordningen finns en hänvisning till skollagens definition av validering.

Vi delar också bedömningen att det är viktigt att en sådan förordning inte utesluter att det inom vissa områden kan komma att behövas mer detaljerade bestämmelser om validering för att underlätta för utförare och andra aktörer. Sådana bestämmelser får ske i form av rekommendationer eller i föreskrifter med stöd i bemyndiganden som givits i annan författning.

Värdet av en validering bygger på att individer, arbetsgivare och utbildningsanordnare kan lita på att valideringen har genomförts med kvalitet och mot relevanta kompetens- eller kunnskapskrav. En nationellt fastställd kompetensstandard inom utbildningssektorn och/eller i arbetslivet är en grundläggande förutsättning för att uppnå likvärdighet i valideringen oavsett var i landet valideringen genomförs. Det behöver säkerställas att individer kommer till rätt

insats och att den är ändamålsenlig. Det som krävs för framgångsrik validering är att valideringen på ett bra och smidigt sätt kopplas till eventuella kompletterande utbildningsinsatser. Att kedjan, där valideringen är en del, görs hel för att valideringen ska bli ändamålsenlig.

För att ett intyg från en validering ska ha ett värde i praktiken är det också av avgörande betydelse att individens kunskaper har bekräftats av en aktör som har mandat och befogenhet att intyga kompetens inom det utbildnings- eller yrkesområde som avses. Den som utför valideringen behöver ha ett tydligt mandat från relevant huvudman inom utbildningssektorn eller från branschens företrädare på arbetsgivar- och arbetstagsidan för att valideringens resultat ska ha legitimitet.

Det är centralt att det finns en tydlighet i vilka de behöriga organen är, samt att de behöriga organen är allmänt accepterade och är de som utformat kompetensstandarderna och svarar för kvalitetssäkring av kvalifikationen och det formella intyg som utfärdas.

Svenskt Näringsliv tillstyrker införandet av en ny förordning med generella bestämmelser om validering.

6.5.4 Begreppet validering ska införas även i högskolan och yrkeshögskolan

Förslag: En upplysning om att studenter respektive sökande kan erbjudas möjlighet till validering enligt valideringsförordningen ska tillföras i bestämmelser om möjlighet till tillgodoräknande inom utbildning och om behörighet för tillträde till utbildning i högskoleförordningen (1993:100) och i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan.

Svenskt Näringsliv tillstyrker Valideringsdelegationens förslag om att begreppet validering ska föras in även i högskolan och yrkeshögskolan.

6.5.5 Specifika riktlinjer för validering behövs för respektive område

Bedömning: Respektive ansvarig myndighet bör ta fram, eller i vissa fall uppdatera, riktlinjer för validering som är specifika för berörd verksamhet och som utgår från relevant regelverk inom området och valideringsförordningens bestämmelser.

Svenskt Näringsliv anser att det är rimligt att respektive ansvarig myndighet tar fram, eller uppdaterar, riktlinjer för validering som är specifika för berörd verksamhet och som utgår från valideringsförordningen och relevant regelverk inom området.

Det finns en risk att generella, övergripande riktlinjer delvis skulle överlappa de specifika riktlinjerna. Detta skulle riskera att leda till motstridiga budskap och oklarhet bland utförare om vilka riktlinjer som de ska förhålla sig till. Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget att ingen myndighet ska ges ett bemyndigande att utfärda föreskrifter om validering i valideringsförordningen. Sådana bemyndiganden bör i stället införas i regleringen för respektive sektor.

Svenskt Näringsliv delar Valideringsdelegationens bedömning.

6.5.6 UKÄ och UHR ska ta fram rekommendationer för validering

Förslag: Universitetskanslersämbetet får i uppdrag att i samverkan med Universitets- och högskolerådet leda arbetet med att ta fram rekommendationer för lärosätenas arbete med validering.

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget att Universitetskanslersämbetet får i uppdrag att i samverkan med Universitets- och högskolerådet leda arbetet med att ta fram rekommendationer för lärosätenas arbete med validering.

Utöver att uppdraget bör genomföras i nära dialog med relevanta arbetsgrupper inom Sveriges universitets- och högskoleförbund och med stöd av referensgrupper med företrädare för såväl akademi som studieadministrativa frågor, anser Svenskt Näringsliv att det är viktigt att uppdraget, där det är relevant, också genomförs i dialog med arbetslivet.

Svenskt Näringsliv anser således att det i uppdraget tydliggörs att det ska genomföras i dialog med arbetslivet. Med detta tydliggörande tillstyrks förslaget.

Kapitel 7. Organisering, samordning och styrning

7.5.1 En övergripande nationell strategi för kompetensförsörjning och livslångt lärande

Bedömning: En övergripande nationell strategi för kompetensförsörjning och livslångt lärande bör tas fram. Strategiarbetet bör drivas gemensamt av berörda departement med en bred medverkan från arbetslivets organisationer, skolhuvudmännen, regioner och andra berörda aktörer. Strategin bör beslutas i form av en överenskommelse mellan regeringen och arbetsmarknadens parter. Av strategin bör framgå hur arbetet med att genomföra strategin ska organiseras.

Det är viktigt med en samsyn och ett aktivt arbete på en strategisk nivå för att nå förändringar på operativ nivå. Om systemet för validering framgångsrikt ska utvecklas för större likvärdighet, rättssäkerhet, ökad tillgång i landet m.m. utgör en gemensam strategi tillsammans med uppdaterat regelverk/förordningar och utvecklade processer hörnstenar för valideringsarbetet.

Valideringsdelegationen bedömer att strategiarbetet bör drivas gemensamt av berörda departement tillsammans med en bred medverkan från arbetslivets organisationer, skolhuvudmän, regioner och andra berörda aktörer. Svenskt Näringsliv vill understryka vikten av att arbetsgivare och branscher medverkar i arbetet att ta fram strategin. Det är nödvändigt för att strategin ska få trovärdighet, genomslag och bidra till ökad validering som leder till stärkt kompetensförsörjning och livslångt lärande. Branschernas medverkan är avgörande för att säkra kopplingen mellan validering och anställningsbarhet.

Denna strategi behöver lyfta hur tillgången på validering och hur användandet av validering ska öka. Det perspektivet saknas i utredningen förslag. Det behöver säkerställas att individer kommer till rätt insats och att dessa är ändamålsenliga. Det behöver säkerställas att valideringssystemet är funktionellt för både små och stora företag.

Svenskt Näringsliv delar i övrigt Valideringsdelegationens bedömning.

7.5.2 Ett råd ska fortsätta följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete

Förslag: Valideringsdelegationen föreslår att ett råd med en tillhörande kanslifunktion får ett uppdrag att följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete inom valideringsområdet på nationell och regional nivå. Rådet tillkallas av ansvarigt statsråd.

Bedömning: Valideringsrådet bör på sikt ingå i den organisation som föreslås för genomförandet av den nationella strategin för kompetensförsörjning och livslångt lärande, som delegationen föreslår i avsnitt 7.5.1.

Det övergripande ansvaret i Regeringskansliet för kompetensförsörjning, livslångt lärande och validering bör tydliggöras.

Valideringsdelegationen anser att stöd och främjande av validering så långt som möjligt bör ske inom respektive sektor, både i det formella utbildningssystemet och i arbetslivet. Att de personer som ger stöd för att genomföra validering bör ha kunskap om den verksamhet och det sammanhang där validering genomförs. Svenskt Näringsliv anser att det är en förutsättning för att säkerställa kompetensen och kvaliteten i valideringen.

Med detta som bas kan det vara klokt att komplettera med en övergripande funktion som ansvarar för att följa, stödja och driva på för ett samordnat arbete med validering på nationell nivå, där dialog över olika utbildningssektorer och branschvalideringar m.m. är en viktig del. Ett nationellt sammanhållet system krävs för att bibehålla enhetlig struktur i den regionala samverkan om validering och för att främja utveckling och användande av validering samt för gemensam kunskapsuppbyggnad.

Valideringsdelegationen föreslår att ett valideringsråd införs. Svenskt Näringsliv är dock inte övertygade om att ett valideringsråd bör inrättas. Men om ett valideringsråd inrättas är det avgörande att relevanta branschorganisationer finns representerade i rådet. Det är viktigt att säkerställa bredd i rådet, god kommunikation in och ut från valideringsrådet för dess relevans, träffsäkerhet och effekt av arbetet.

Uppdragen om kunskapsuppbyggnad genom gemensam kompetensutveckling av valideringsutförare, informationsspridning, uppföljning och utvärdering samt att identifiera behov av validering och initiera insatser är viktigt oavsett hur arbetet organiseras. Sverige behöver ett samordnat utvecklingsarbete inom valideringsområdet både på nationell och regional nivå. Arbetet behöver utföras tvärgående och inte vara knutet till eller ägas av en enskild myndighet för att undvika intressekonflikter och att valideringsfrågan nedprioriteras till förmån för myndighetens huvuduppdrag.

Valideringsdelegationen bedömer att valideringsrådet bör ingå i den nya organisation som föreslås byggas upp för att genomföra strategin. Svenskt Näringsliv bedömer att när strategin är på plats och medföljande organisationsförändringar tydliggjorts bör även valideringsrådets roll, organisation och uppdrag omprövas.

Svenskt Näringsliv delar bedömningen att det övergripande ansvaret för kompetensförsörjning, livslångt lärande och validering i Regeringskansliet bör tydliggöras.

7.5.3 Kompetensförsörjning – en grunduppgift i det regionala utvecklingsansvaret

Förslag: En grunduppgift i det regionala utvecklingsansvaret ska vara att fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet, där validering ingår som en viktig del. I uppgiften ska även ingå att följa upp, utvärdera och årligen redovisa till regeringen resultaten av det regionala kompetensförsörjningsarbetet samt en bedömning av regionens kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt. Uppgifterna ska regleras i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar. Förordningen (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket ska ändras så att det tydligt framgår att myndigheten ska främja, stödja och samordna samt förmedla kunskap i frågor som rör regionalt kompetensförsörjningsarbete.

Bedömning: I den nationella strategin för regional tillväxt 2021–2027 bör det framgå att det regionala arbetet ska fortsätta med att bidra till att etablera respektive upprätthålla regionala strukturer för validering.

Valideringsdelegationen beskriver att regionerna är på rätt väg i att etablera strukturer för validering, mobilisera relevanta aktörer i regionen och få igång ett gemensamt utvecklingsarbete. Regional samverkan om validering kan bidra till att tillgången till validering blir likvärdig mellan kommuner och att systemet för validering hålls ihop.

Regionerna ska fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet, där är validering en viktig del. Att regionerna får ett tydligare uppdrag kring kompetensförsörjning kan bidra till att stärka kompetensförsörjningsarbetet, bland annat genom att via validering kunna ta tillvara på den kompetens som finns bland anställda och arbetssökande i regionen. Att använda validering som ett verktyg för att stärka, utveckla och behålla kompetens i regionen är klokt.

Det är viktigt att stärka den regionala infrastrukturen och öronmärka finansiering för detta. En fungerande validering är viktigt för yrkesverksamma som vill få en formell examen, yrkesväxlare och inte minst för nyarbetslösa med arbetslivserfarenhet för att dessa snabbt komma i arbete igen.

En väl fungerande validering mot jobb eller för kompletterande utbildning är viktigt både för arbetsgivare i regionerna och för individen. Det är av största vikt att matchning mot jobb och för kompletterande utbildning görs för arbetsgivare i både privat och offentlig sektor. Svenskt Näringsliv ser en risk att det privata näringslivets kompetensbehov hamnar i skuggan för det offentliga arbetslivets egna behov. Lika centralt är att de regionala strukturerna kring validering är effektiva och att det aktivt arbetas för att minimera administrationen.

Förhoppningsvis kan ett tydliggjort uppdrag enligt förslaget där uppföljning, utvärdering och redovisning av det regionala kompetensförsörjningsarbetet och kompetensbehovet på kort och lång sikt ingår, möjliggöra bättre statistik även över det arbete som görs inom validering. Det kan ge bättre överblick över kompetensbehovet över landet och ge bättre underlag i form av statistik över genomförda valideringar och resultat därav.

Svenskt Näringsliv tillstyrker Valideringsdelegationens förslag och delar bedömningen.

7.5.4 Regioner ska kunna ansöka om medel för att etablera regionala strukturer för validering

Förslag: Regioner ska enskilt eller gemensamt kunna ansöka om medel från Tillväxtverket för att bidra till att utveckla och etablera effektiva strukturer för validering på regional nivå.

Förslaget innebär ett bra komplement till exempelvis Tillväxtverkets stöd till regionerna i kompetensförsörjningsarbetet.

Syftet med att ta fram en struktur är att underlätta samverkan mellan regioner och aktörer som på olika sätt arbetar med eller berörs av validering. En god samverkan behöver finnas på plats för att få till stånd implementering av strukturer för validering. Att regionerna kan söka stöd även för implementering av dessa strukturer för validering är önskvärt.

Svenskt Näringsliv tillstyrker Valideringsdelegationens förslag.

Kapitel 8 Finansiering för genomförande och utveckling

8.4.1 Utökade medel för kompetensförsörjning och livslångt lärande i nästa programperiod för socialfonden

Bedömning: I den kommande programperioden för europeiska socialfonden bör validering lyftas fram som ett verktyg såväl för kompetensförsörjning och livslångt lärande som för personer som står långt från arbetsmarknaden. Utökade medel bör avsättas för kompetensförsörjning och livslångt lärande där validering ingår som en avgörande beståndsdel. För projekt avseende validering bör medfinansieringen lösas med nationellt avsatta medel.

Svenskt Näringsliv delar utredningens bedömning. Däremot vill Svenskt Näringsliv poängtera att validering främst ska ses som ett verktyg för kompetensförsörjning och det livslånga lärandet. För personer som står mycket långt från arbetsmarknaden är sannolikt andra insatser mer relevanta.

Kapitel 9. Kunskapsutveckling

Kompetensen kring och kunskapen om validering behöver stärkas. Det handlar för det första om kompetensutveckling för de som genomför validering och för det andra om att nå ut med information till de individer som skulle kunna bli validerade – att synliggöra möjligheterna, nå potentiella yrkesväxlare eller individer som har arbetslivserfarenhet men saknar formell utbildning. Det handlar för det tredje om att informera arbetsgivare som vill kompetensutveckla sin personal på ett effektivt och ändamålsenligt sätt och kan ha nytta av validering för att veta vilka utbildningsinsatser som är rätt att sätta in. I relation till arbetsgivare är det avgörande för anställningsbarheten att de intyg som ges ensamt eller tillsammans med kompletterande utbildning är accepterat av arbetsgivare och möter uppställda krav för anställning.

I viss utsträckning handlar det slutligen om att informera arbetsgivare om innebörden av det intyg individen får efter genomförd validering.

Valideringsdelegationen vill att Myndigheten för yrkeshögskolan ska få ansvar för att samla in och redovisa statistik över antalet branschvalideringar som genomförs. Om det kan göras med minimal administrativ börda tillstyrker Svenskt Näringsliv förslaget.

9.3.2 Statistik över omfattningen av validering inom komvux och högskolan bör förbättras.

Bedömning: Statens skolverk bör fortsätta arbetet med att följa upp och redovisa kvalitetssäkrad statistik över omfattningen av validering inom kommunal vuxenutbildning. Universitetskanslersämbetet bör, i väntan på införande av systemstöd, följa upp omfattningen av bedömning av reell kompetens via enkäter.

God uppföljning och kvalitetssäkrad statistik utgör grunden för att kunna följa omfattningen av genomförda valideringar och göra utvärderingar kring vilka effekter validering får. Svenskt Näringsliv delar Valideringsdelegationens bedömning att Skolverket bör fortsätta arbetet med att följa upp och redovisa kvalitetssäkrad statistik över omfattningen av validering inom kommunal vuxenutbildning.

Svenskt Näringsliv delar även Valideringsdelegationens bedömning att UKÄ i väntan på systemstöd bör följa upp omfattningen av bedömning av reell kompetens via enkäter.

9.3.3 Kompetensutveckling för utförare inom respektive utbildningssektor

Bedömning: Myndigheten för yrkeshögskolan, Statens skolverk och Universitets- och högskolerådet bör överväga hur de kan tillhandahålla kompetensutvecklingsinsatser inriktade på validering inom den egna sektorns utbildningar.

Att valideringsutövare besitter god kompetens inom validering utifrån den egna verksamheten är avgörande för kvaliteten och legitimiteten i valideringen, som konstaterats tidigare.

Valideringsdelegationen gör bedömningen att Myh, Skolverket och UHR bör överväga hur de kan tillhandahålla kompetensutvecklingsinsatser inriktade på validering inom den egna sektorns utbildningar. Svenskt Näringsliv delar bedömningen. Det är ett steg i rätt riktning, men bör vara skarpare formulerat. Respektive myndighet bör, med de nationella kurserna som bas, **ansvara** för att tillgången till kompetensutveckling stärks inom sina respektive utbildningssektorer.

Kapitel 11. Validering inom kommunernas vuxenutbildning

11.3.1 Skyldighet att erbjuda inledande kartläggning av kunskaper och kompetens

Förslag: Hemkommunens skyldighet att tillhandahålla vägledning ska förtydligas genom att det anges i skollagen att hemkommunen är skyldig att erbjuda en inledande kartläggning av kunskaper och kompetens, inför utbildning eller prövning inom kommunal vuxenutbildning eller inför utbildning inom särskild utbildning för vuxna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om inledande kartläggning.
Statens skolverk ska i förordningen om vuxenutbildning bemyndigas att meddela ytterligare föreskrifter om inledande kartläggning.

Svenskt Näringsliv välkomnar detta förslag. Vägledning genom inledande kartläggning av kunskaper och kompetens ger en bra grund för att avgöra vad nästa steg blir – provning, validering, utbildning, kompletterande utbildning etc. Det är viktigt att denna möjlighet finns även för individer som inte är antagna till utbildning, att individen redan innan utbildning påbörjats kan få inblick i vilka förutsättningar som finns då det ger förutsägbarhet och kan öka benägenheten att studera.

En inledande kartläggning är särskilt viktig för redan yrkesverksamma som vill studera för att få en formell examen inom sitt nuvarande yrke och för de som vill yrkesväxla. Steget till studier är ofta större för dessa grupper, av bland annat ekonomiska skäl, och att redan innan studierna påbörjas få en bild över vilken tidsåtgång som utbildningen kan beräknas innebära, och om validering för hela eller delar av utbildningen är ett alternativ, är faktorer som bidrar till att sänka tröskeln för presumtiva elever. Det bidrar till ökad rörlighet på arbetsmarknaden.

Det är en god princip att individer inte ska behöva läsa det de redan kan. Möjligheten att tillgodoräkna sig kurser där man når målen för kursen kan effektivisera utbildningen och kan även minska risken att en individ som redan besitter kunskapen tar en utbildningsplats från någon som skulle behöva få tillgång till kursen.

En inledande kartläggning av bra kvalitet bör syfta till att säkerställa att rätt individ kommer till rätt plats, insats och utbildning. Här är branschernas inflytande av största vikt för att säkerställa att insatsen leder till anställningsbarhet, möter företagets kompetensbehov och leder till att individen kommer i arbete. Svenskt Näringsliv förutsätter att branscherna är involverade i arbetet med att ta fram modeller för kartläggningar, så att kartläggningarna blir relevanta och träffsäkra men med liten administrativ omfattning.

Svenskt Näringsliv tillstyrker Valideringsdelegationens förslag.

11.3.2 Skyldighet att erbjuda elever inom komvux och särvox validering

Förslag: Huvudmannen ska erbjuda elever i kommunal vuxenutbildning och elever i särskild utbildning för vuxna att få sina kunskaper och sin kompetens validerade. Skyldigheten att erbjuda validering avser samtliga kurser som ingår i huvudmannens kursutbud. Ett bemyndigande ska införas med innebörden att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får utfärda ytterligare föreskrifter om validering. Det ska inte längre anges som villkor för statsbidrag i förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning att kommunerna ska erbjuda validering och att det ska framgå av ansökan att utbildningen inbegriper validering.

Valideringsdelegationen föreslår ändring från **kan** till **ska**. Att det finns god tillgång till validering är viktigt, men validering bör inte vara fritt tillgänglig för alla i alla lägen. Det är viktigt att valideringen har ett tydligt syfte och mål, d.v.s. är ändamålsenlig och att den sker

inom ett medvetet avgränsat område eller del av kursutbudet eftersom det är en resurskrävande verksamhet.

Mot bakgrund av förslag 11.3.1 anser Svenskt Näringsliv att validering endast ska erbjudas om den inledande kartläggningen visar på att det är rätt väg för individen. Den inledande kartläggningen bör utgöra en grund för vad nästa steg blir – validering, prövning, utbildning, kompletterande kurser eller dylikt. Det är mot bakgrund av denna inledande kartläggning av individens kunskaper och kompetenser som behovet av och syftet med en eventuell validering bör identifieras och synliggöras. Om den inledande kartläggningen inte visar att validering är rätt väg behöver detta inte heller vara en skyldighet för huvudmannen. Dock är det viktigt att individen har möjlighet att överklaga eller få en andra bedömning i de fall individen önskar det.

Svenskt Näringsliv tillstyrker därmed Valideringsdelegationens förslag, under förutsättning att skyldigheten att validera kopplas samman med utfallet av den inledande kartläggningen. Förslaget behöver avgränsas i sin formulering för att vara ändamålsenligt.

Enligt Valideringsdelegationens förslag ska valideringar endast behöva utföras inom huvudmannens eget befintliga kursutbud. Det är rimligt. Det behövs dock en kompletterande struktur i de fall en viss kompetens/kurs/yrke inte finns i det befintliga kursutbudet. Svenskt Näringsliv anser att det behöver etableras en struktur som möjliggör validering för individer hos huvudman i annan kommun eller fristående aktör, som utbildar inom det fält/kurser som individen behöver valideras emot. Denna validering behöver även mötas upp med ökad tillgänglighet till kompletterande utbildning, hos en huvudman i annan kommun eller fristående aktör. Här är digitala verktyg och distansundervisning en nyckel.

11.3.3 Efter en validering ska rektor utfärda ett intyg som beskriver elevens kunskaper

Förslag: Bestämmelsen i förordningen om vuxenutbildning att den som får sina kunskaper och sin kompetens bedömda vid en validering i kommunal vuxenutbildning och i särskild utbildning för vuxna ska ha rätt att få resultatet erkänt i ett intyg ska flyttas till 20 kap. 43 § och 21 kap. 22 § skollagen. Möjligheten att få skriftlig dokumentation efter en validering ska tas bort. 20 kap. 43 § och 21 kap. 22 § skollagen ska placeras under rubriken Intyg i respektive kapitel och en ny bestämmelse med gemensamma bestämmelser för intyg ska införas.

Bedömning: Skolverket bör tydliggöra hur elevens valideringsresultat kan synliggöras i de individuella studieplanerna.

Det är viktigt att resultatet av en validering formaliseras, görs användbart för att kunna kommuniceras till utbildningsanordnare eller arbetsgivare. Det behöver finnas en ram för hur intyg utfärdas och vilka som får utfärda dessa, för att säkerställa likvärdighet, legitimitet och rättssäkerhet.

Svenskt Näringsliv har nåtts av signaler om att utfärdade intyg inte alltid innebär att personen har de kompetenser som intyget avser och att personen därmed inte är anställningsbar, trots intyget. Att kompetenserna som intygas motsvarar branschernas kompetenskrav är avgörande för valideringssystemets legitimitet.

Enligt Valideringsdelegationens förslag är det rektor som ska utfärda intyg efter genomgången validering och att detta resultat ska föras in i elevens individuella studieplan.

Svenskt Näringsliv tillstyrker Valideringsdelegationens förslag och delar bedömningen.

11.3.4 Rektor ska kunna ge betyget E efter validering utan provning

Förslag: En elev som vid en validering har bedömts ha tillräckliga kunskaper i en kurs för att nå upp till minst kunskapskraven för betyget E ska av rektor kunna ges betyget E utan att eleven genomgår provning. Motsvarande möjlighet ska också gälla elever som har betyg eller intyg från studier vid folkhögskola eller i utlandet. Föreskrift om detta ska införas i förordning (2011:1108) om vuxenutbildning. En ny bestämmelse ska därför införas i skollagen med ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om möjlighet för rektor att i vissa fall ge betyg utan provning till en elev som inte följt undervisningen.

Valideringsdelegationen föreslår att rektorns rätt att ge betyget E efter genomförd validering, vid tillräckliga kunskaper, återinförs. Denna möjlighet finns för elever inom gymnasieskolan idag, och Svenskt Näringsliv välkomnar att det återinförs inom komvux som ett led i att effektivisera utbildning, öka genomströmning och att främja kompetensförsörjningen i arbetslivet.

Svenskt Näringsliv välkomnar också Valideringsdelegationens förslag om att intyg från valideringsinsatser genomförda utanför den kommunala vuxenutbildningen ska kunna leda till att individen erhåller betyget E på motsvarande kurs inom vuxenutbildningen. Det möjliggör att kurser inom den kommunala vuxenutbildningen istället tillgängliggörs för kompletterande utbildningsinsatser till andra som behöver det. Branscherna vittnar om att detta är en brist i dagsläget, att även om det genom en branschvalidering synliggörs vilken eller vilka kurser en individ skulle behöva komplettera med så är tillgängligheten på dessa bristfällig idag. Det finns givetvis fler orsaker till dessa brister, t.ex. att den kurs som behöver kompletteras med inte finns med i kursutbudet i hemkommunen, där behövs samverkan mellan kommuner för att säkerställa tillgång på rätt kurser.

Förslaget att elever med intyg från studier vid folkhögskola eller utbildning utomlands ska kunna erhålla betyget E utan provning inom kommunal vuxenutbildning ställer sig Svenskt Näringsliv positiv till.

Sammantaget frigör dessa förslag kapacitet i den kommunala vuxenutbildningen.

Svenskt Näringsliv är skeptiskt till förslaget att *Provning för graderat betyg ska fortfarande vara möjligt*. Det är rimligt att dörren till provning inte per automatik stängs efter genomförd validering då behovet av graderat betyg kan uppstå för individen. Dock bör användandet av både validering och provning för samma kurser/områden för individen undvikas.

Med ovanstående tillägg tillstyrker Svenskt Näringsliv förslaget.

FÖRENINGEN SVENSKT NÄRINGSLIV

Johan Britz

Johan Olsson

Hanna Cederqvist